

Пропозиції
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та
перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства щодо
недопущення негативних економічних наслідків недобросовісного банкрутства
підприємств внаслідок військової агресії на сході України»,
внесеного на розгляд Верховної Ради України
народними депутатами України Наталухою Д.А. та іншими
(реєстр. № 5010 від 03.02.2021)

Проєктом Закону України «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення негативних економічних наслідків недобросовісного банкрутства підприємств внаслідок військової агресії на сході України» (далі – проєкт Закону) пропонується внести зміни до Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Кодекс) з метою створення дієвого механізму для зупинення можливої хвилі банкрутств у зв'язку із недобросовісними намірами кредиторів, пов'язаних і афілійованих із країною-агресором.

Розділом I проєкту Закону пропонується розділ «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу доповнити пунктом 1³ такого змісту:

«1³. Установити, що тимчасово, на період дії Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» юридичним особам, майно та активи яких знаходяться на території проведення антитерористичної операції або тимчасово неконтрольованій території (на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження) та які змінили своє місцезнаходження з населених пунктів, в яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення в Донецькій та Луганській областях, на територію в областях або місті Києві, суд відмовляє у прийнятті заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство або відмовляє у відкритті провадження у справі про банкрутство, а відкриті провадження у справах про банкрутство підлягають закриттю, крім випадків, коли заява про відкриття провадження у справі про банкрутство подана боржником – юридичною особою.»

Міністерством юстиції України не підтримується проєкт Закону, оскільки він потребує суттєвого доопрацювання з огляду на таке.

1. Згідно з пояснювальною запискою до проєкту Закону запропонована норма зможе вирішити проблему відкриття провадження у справах про банкрутство зазначеної категорії боржників за вимогами кредиторів, які можуть бути асоційовані із країною-агресором. Однак запропоноване проєктом Закону положення розповсюджується на відкриття провадження у справах про банкрутство за заявою будь-якого кредитора.

За Конституцією України юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір (частина третя статті 124), а частиною четвертою статті 13 Конституції України встановлено, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів

права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом.

Частиною другою статті 5 Господарського кодексу України визначено, що конституційні основи правового господарського порядку в Україні становлять, зокрема, забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, визнання усіх суб'єктів права власності рівними перед законом, непорушність права приватної власності, недопущення протиправного позбавлення власності, економічна багатоманітність, право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, тощо.

Також статтею 4 Господарського процесуального кодексу України встановлено, що право на звернення до господарського суду в установленому цим Кодексом порядку гарантується. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи у господарському суді, до юрисдикції якого вона віднесена законом.

Юридичні особи та фізичні особи – підприємці, фізичні особи, які не є підприємцями, державні органи, органи місцевого самоврядування мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарського суду, а також для вжиття передбачених законом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

Таким чином, проектом Закону обмежується гарантоване державою право добросовісних кредиторів на захист своїх законних інтересів у господарському суді.

2. Відповідно до пояснювальної записки запропоновані зміни до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Кодексу дозволять юридичним особам, які відповідають одночасно двом критеріям (майно знаходиться на окупованій території та місцезнаходження юридичної особи змінено з окупованої території на територію України), не проводити процедуру банкрутства за ініціативою кредиторів.

Разом з тим згідно із запропонованими проектом Закону змінами суд відмовляє у прийнятті заяви про відкриття провадження або відмовляє у відкритті провадження у справі про банкрутство юридичним особам, які відповідають двом вищезазначеним критеріям, а не кредиторам.

Також відповідно до частини другої статті 34 Кодексу до заяви кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство додаються докази сплати судового збору, докази авансування винагороди арбітражному керуючому, довіреність (у разі необхідності), докази надсилання боржнику копії заяви і доданих до неї документів.

Згідно з частинами першою та другою статті 36 Кодексу боржник до дати проведення підготовчого засідання надає до господарського суду та заявнику відзив на заяву про відкриття провадження у справі, у якому зазначаються відомості про наявне у боржника майно, а також про всі рахунки боржника в установах банків та інших фінансово-кредитних установах, реквізити рахунків.

Відсутність відзиву на заяву про відкриття провадження у справі не перешкоджає провадженню у справі.

Враховуючи викладене, на момент прийняття заяви кредитора та відкриття провадження у справі про банкрутство господарський суд може не володіти інформацією щодо наявності у боржника майна та активів, які знаходяться на території проведення антитерористичної операції або тимчасово неконтрольованій території.

Таким чином, запропонований проектом Закону механізм не може бути повністю реалізованим щодо всіх боржників, які відповідають зазначеним у проекті Закону критеріям.

3. Слід зазначити, що відповідно до частини другої статті 41 Кодексу одночасно з відкриттям провадження у справі про банкрутство вводиться мораторій на задоволення вимог кредиторів, про що зазначається в ухвалі господарського суду. Ухвала є підставою для зупинення вчинення виконавчих дій.

Протягом дії мораторію на задоволення вимог кредиторів:

забороняється стягнення на підставі виконавчих та інших документів, що містять майнові вимоги, у тому числі на предмет застави, за якими стягнення здійснюється в судовому або в позасудовому порядку відповідно до законодавства, крім випадків перебування виконавчого провадження на стадії розподілу стягнутих з боржника грошових сум (у тому числі одержаних від продажу майна боржника), перебування майна на стадії продажу з моменту оприлюднення інформації про продаж, а також у разі виконання рішень у немайнових спорах;

забороняється виконання вимог, на які поширюється мораторій;

не нараховується неустойка (штраф, пеня), не застосовуються інші фінансові санкції за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань із задоволення всіх вимог, на які поширюється мораторій;

зупиняється перебіг позовної давності на період дії мораторію;

не застосовується індекс інфляції за весь час прострочення виконання грошового зобов'язання, три проценти річних від простроченої суми тощо.

Дія мораторію припиняється з дня закриття провадження у справі про банкрутство.

Таким чином, закриття проваджень у справах про банкрутство та припинення дії мораторію матиме негативні наслідки для таких боржників, зокрема відновлення виконавчих проваджень, подальше нарахування неустойки та інших штрафних санкцій, а також збільшення розміру кредиторської заборгованості за рахунок витрат у процедурі банкрутства (винагорода арбітражного керуючого, пов'язані з провадженням у справі про банкрутство витрати тощо).

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА